

CASUÍSTICA

Poques ordenacions tenen tanta trajectòria com la regla de Benet de Núrsia. Data de l'any 534, de manera que exhibeix quasi quinze segles de vigència ininterrompuda. Déu n'hi do. Els benedictins han tingut moltes reformes, però la seva regla roman intacta. Ni els anianesos, ni els olivetans, ni els cluniacencs, ni els camaldulencs, ni els vallombrosans, ni els cistercencs, ni els trapencs han necessitat modificar-la, tot i ser cenobites els uns i eremites els altres, contemplatius aquests i laboratius aquells, estrictes els de cap aquí i tolerants els de cap allà. L'explicació del prodigi és simple: és una regla orientada a resultats que postula actituds sense supeditar res a normes detallades. Diu on vol arribar, més que no pas com anar-hi: dòmino!

Ens mata la casuística. En dret, en política, en organització empresarial. Vivim envoltats de mentalitats petites que volen precisions sobre com fer les coses, en comptes de demanar orientacions sobre objectius finals. «Ja m'ho ha dit abans, que era mestre, ara contesti'm la pregunta: sap llegir i escriure?» Li ho van demanar a l'oficina de lleva del servei militar a un xicot que anava amb mi, no és cap acudit. Aquell irritat sergent reenganxat omplia formularis i prou. Encarnava l'obsessió per la normativa, sovint enfrontada amb el bon sentit.

Amb el catolicisme ha passat el mateix. El cristianisme s'hi ha fet fonedís. El dret canònic i la pauta doctrina de l'església han anorreat l'esperit evangèlic. La normativa (estreta) i la casuística (rància) centren l'atenció de bisbes i papes. Es tractava de fer triomfar l'amor, però les jerarquies esmercen tots els seus esforços a coartar les persones en nom de preceptes (humans) i de catecismes (petits). Per a ells, Benet de Núrsia és el passat. Que romanguí viu quinze segles després no passa de detall, es veu...

Què és anècdota i què és categoria: aquesta seria la qüestió. Un tema epistemològicament capital, sobretot

en un context de complexitat. En pedagogia, en urbanisme, en sostenibilitat, en qualsevol domini, propendim a lliscar pel pendent anecdòtic de la casuística. Els diccionaris defineixen casuística com «disposició que regeix casos especials». A força de tenir-ho previst tot sense haver d'interpretar res, de tota cosa se'n fa un cas especial, de manera que la regla esdevé aleshores

la suma de totes les excepcions. I la categoria, doncs, la integral de totes les anècdotes. Això no funciona, òbviament. Benet de Núrsia diu: «que el monjo begui amb moderació». Ni prohibeix, ni s'excedeix en la precisió casuística (tants centilitres de tal beguda, o tants mil·ligrams d'alcohol per quilo de pes, o tantes vegades al dia, o què sé jo). L'objectiu és no perdre el control bevent, no pas trobar en la ingestió de l'exacta dosi permesa una coartada per no assumir la pròpia responsabilitat.

Amb les qualificacions acadèmiques també s'ha anat casuísticament massa lluny, em sembla. Ara tot està pautat, tabulat o formularitzat. De retruc, els estudiants (i els professors) confonen la valoració dels exàmens amb la taula de multiplicar. Cada part del tot és abordada com un cas anecdòtic especial. Si suma tant, aproves; si suma quant, suspens. Les sumes prevalen sobre les matrius, un desastre. La qüestió és d'elevada transcendència, perquè afavoreix una manera d'accedir al coneixement fragmentada i contraproductiva. Només cal veure la pobresa abstracta i generalista de tants i tants joves

llicenciats després de confondre la carrera amb una cursa d'obstacles en forma d'exàmens tipus test i de *cuts and pastes* de documents baixats de la xarxa.

Caldria girar la mirada cap a Benet de Núrsia: on volem anar a parar, quina és la categoria? La casuística, que es limiti a les excepcions.

RAMON FOLCH

Doctor en Biologia, socioecòleg, president d'ERF

© Anna Sanchis

«ELS ESTUDIANTS (I ELS PROFESSORS) CONFONEN LA VALORACIÓ DELS EXÀMENS AMB LA TAULA DE MULTIPLICAR I S'AFAVOREIX UNA MANERA D'ACCEDIR AL CONEIXEMENT FRAGMENTADA I CONTRAPRODUENT»